

Journal Website

Article history:

Received 05 March 2025

Revised 10 April 2025

Accepted 06 May 2025

Published online 28 June 2025

Journal of Psychological Dynamics in Mood Disorders

Volume 4, Issue 2, pp 215-230

E-ISSN: 2981-1759

Developing a Predictive Model for the Tendency to Legal Divorce Based on Personality Traits and Character Strengths with the Mediating Role of Psychological Capital

Shima Sahranavard¹, Majid Zargham Hajebi^{2*}, Masoud Arefnazar³

¹ PhD Student in General Psychology, Department of Psychology, Qom Branch, Islamic Azad University, Qom, Iran.

² Associate Professor, Department of Psychology, Qom Branch, Islamic Azad University, Qom, Iran.

³ Assistant Professor, Department of Psychology, Roudehen Branch, Islamic Azad University, Roudehen, Iran.

* Corresponding author email address: Zarghamhajebi@gmail.com

Article Info

Article type:

Original Research

How to cite this article:

Sahranavard, Sh., Zargham Hajebi, M., Arefnazar, M. (2025). Developing a Predictive Model for the Tendency to Legal Divorce Based on Personality Traits and Character Strengths with the Mediating Role of Psychological Capital. *Journal of Psychological Dynamics in Mood Disorders*, 4(2), 215-230.

© 2025 the authors. Published by Maher Talent and Intelligence Testing Institute, Tehran, Iran. This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0) License.

ABSTRACT

Objective: The aim of this study was to develop a structural model for predicting the tendency to legal divorce based on personality traits and character strengths, with the mediating role of psychological capital among couples referring to counseling centers in Tehran.

Methodology: This applied research used a descriptive-correlational design. The statistical sample consisted of 360 couples selected through multi-stage random sampling from counseling centers in Tehran in 2022. Standardized instruments were used to assess tendency to legal divorce, character strengths, personality traits (NEO-FFI), and psychological capital. Data analysis was performed using structural equation modeling and the Sobel test with SPSS and AMOS software.

Findings: The model showed a good fit based on multiple indices (RMSEA = 0.06, CFI = 0.95, GFI = 0.95). Character strengths had a significant negative direct and indirect effect (via psychological capital) on the tendency to legal divorce. Neuroticism, agreeableness, and conscientiousness had significant direct effects, while neuroticism, openness to experience, extraversion, and agreeableness had significant indirect effects on divorce tendency through psychological capital.

Conclusion: Character strengths and psychological capital play a preventive role in the tendency toward legal divorce, indicating their importance in therapeutic and counseling interventions. Furthermore, personality traits significantly affect marital stability, suggesting that personalized interventions should be considered in marital therapy.

Keywords: *Tendency to Legal Divorce, Character Strengths, Personality Traits, Psychological Capital.*

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The increasing rate of legal divorce has emerged as a critical sociopsychological concern in contemporary Iranian society. Recent demographic trends suggest a significant rise in marital dissolution, reflecting deeper issues in marital dynamics and interpersonal compatibility (Fallesen et al., 2020; Raley & Sweeney, 2020). Scholars argue that legal divorce is not merely a legal act but often the endpoint of a prolonged period of emotional estrangement, conflict, and maladjustment (Khalili et al., 2020). Within this context, psychological variables such as personality traits, character strengths, and psychological capital are increasingly recognized as predictive factors that influence the likelihood of marital breakdown.

Personality traits are enduring psychological attributes that shape individual behavior in interpersonal relationships. The Five-Factor Model (FFM), comprising neuroticism, extraversion, openness to experience, agreeableness, and conscientiousness, has been widely applied to explore marital functioning. Studies consistently demonstrate that high neuroticism and low agreeableness or conscientiousness are significantly associated with marital conflict and divorce propensity (Feist & Feist, 2022; Schultz & Schultz, 2021). Neurotic individuals tend to express emotional instability, which often manifests in reactive behavior during marital disputes (Berney, 2020; Rashidi et al., 2021). Conversely, conscientious and agreeable individuals are more likely to resolve conflicts constructively, contributing to greater marital satisfaction and stability.

Beyond static traits, dynamic psychological capacities such as character strengths offer a nuanced understanding of personal functioning in intimate relationships. Derived from positive psychology, character strengths are morally valued attributes like honesty, fairness, gratitude, and perseverance that contribute to individual well-being and relational harmony (Niemic, 2018; Wang & Wang, 2016). Individuals who regularly exercise their character strengths experience enhanced emotional regulation and problem-solving capacity, both of which are crucial in managing marital tensions (Bakker et al., 2019). Character strengths not only buffer the effects of stress but also enhance the quality of interpersonal interactions, making them valuable predictors in understanding tendencies toward divorce.

Psychological capital, comprising hope, optimism, resilience, and self-efficacy, has recently gained prominence in research linking personal resources with relationship outcomes (Nolzen, 2018; Yu & Li, 2020). As a positive psychological resource, psychological capital enables individuals to respond adaptively to relational stressors. It moderates the impact of personality traits on behavior and mediates the link between character strengths and marital functioning. High psychological capital has been associated with better coping strategies, emotional resilience, and optimistic outlooks—all factors that contribute to marital persistence under pressure (Zhou et al., 2017). The integrative role of psychological capital in bridging personality structure and behavioral adaptation in marriage makes it a valuable construct in predictive modeling of divorce tendencies.

From a developmental and systems perspective, early attachment styles and parental interactions significantly influence personality development and relationship patterns in adulthood (Dallos & Draper, 2015; Davis & Carnelley, 2023). Object relations theory postulates that the internalized experiences of childhood caregivers shape relational schemas that persist into romantic partnerships (Normandin et al., 2023). Accordingly, insecure attachment and maladaptive personality structures increase vulnerability to relational dysfunction. Emotional divorce, defined as the psychological detachment from a partner despite

legal marital status, often precedes legal divorce and is linked with both personality factors and lack of psychological capital (Adlparvar et al., 2021; Johnsen et al., 2018). Therefore, it is imperative to explore how these intrapersonal constructs interact in predicting legal divorce.

While previous studies have independently examined the effects of personality traits, character strengths, and psychological capital, few have integrated these variables into a cohesive model. Moreover, the mediating role of psychological capital remains underexplored in the context of marital breakdown. The present study addresses this gap by developing a predictive structural model that evaluates the direct and indirect effects of personality traits and character strengths on the tendency to legal divorce, with psychological capital serving as a mediator.

Methodology

This applied, descriptive-correlational research was conducted using a cross-sectional design. The statistical population included married individuals who visited psychological counseling centers in Tehran during the year 2022. A total of 360 participants were selected using multistage random sampling. Measurement tools included the Legal Divorce Tendency Questionnaire (Rozelt et al., 1986), the Character Strengths Inventory (Peterson & Seligman, 2004), the NEO-FFI Personality Inventory (Costa & McCrae, 1989), and the Psychological Capital Questionnaire (McGee, 2011). Structural Equation Modeling (SEM) and the Sobel test were used for data analysis via SPSS-24 and AMOS-7.8 software.

Findings

Descriptive analysis revealed that participants scored highest in extraversion among personality traits, and in self-efficacy among psychological capital dimensions. Among character strengths, transcendence received the highest mean score. Model fit indices showed acceptable values: RMSEA = 0.06, CFI = 0.95, and GFI = 0.95, indicating the overall adequacy of the structural model.

Direct effects indicated that character strengths negatively predicted legal divorce tendency ($\beta = -0.28$, $p < 0.001$), and this relationship remained significant when mediated by psychological capital (indirect effect: $\beta = -0.24$, $p < 0.001$). Among personality traits, neuroticism showed a positive direct effect ($\beta = 0.15$, $p < 0.01$), while agreeableness and conscientiousness showed negative direct effects on legal divorce tendency. Indirect effects of neuroticism, extraversion, openness to experience, and agreeableness via psychological capital were also statistically significant. Collectively, these results suggest a mediational pathway where psychological capital buffers the influence of individual differences on marital stability.

Discussion and Conclusion

The study confirmed the hypothesized structural relationships among personality traits, character strengths, and psychological capital in predicting the tendency to legal divorce. The significant negative effect of character strengths on divorce tendency underscores the protective role of virtues in marital dynamics. Character strengths such as fairness, perseverance, and gratitude may equip individuals with the emotional resilience and moral framework necessary for sustaining long-term relationships. This aligns with the theoretical underpinnings of positive psychology, which conceptualize virtues as essential components of individual and collective flourishing.

The mediating role of psychological capital further enhances our understanding of the mechanisms through which internal resources impact relational outcomes. Participants with high levels of psychological capital were less prone to divorce even if they exhibited maladaptive traits such as neuroticism. This finding emphasizes the compensatory function of psychological capital in regulating stress responses and promoting adaptive coping in intimate relationships. It supports prior research suggesting that optimism, hope, and self-efficacy can mitigate the negative consequences of personality vulnerabilities.

Moreover, the direct influence of personality traits on divorce tendency corroborates prior studies. Neuroticism, characterized by emotional instability and hypersensitivity to stress, was positively associated with legal divorce inclination. Conversely, conscientiousness and agreeableness were negatively associated with divorce, reflecting their roles in fostering responsibility, cooperation, and emotional regulation. These findings highlight the need to consider personality assessment in marital counseling and relationship education.

The integration of object relations theory and personality development models provides a deeper lens for interpreting these findings. Early relational patterns, internalized as personality traits, set the stage for adult romantic interactions. Individuals with insecure attachment patterns or impaired self-governance schemas may be predisposed to relational failures, especially in the absence of psychological capital. This perspective affirms the developmental continuity between childhood experiences and adult relational behavior.

Practically, the study suggests the value of interventions aimed at enhancing psychological capital and cultivating character strengths as preventive strategies against marital breakdown. Counseling programs that target resilience, hope, and emotional regulation may equip couples with the tools needed to navigate relational challenges effectively. Furthermore, integrating personality screening into premarital assessments could help identify at-risk individuals and provide them with early support.

In conclusion, legal divorce is a multifactorial phenomenon influenced by both stable traits and modifiable psychological resources. The proposed model demonstrates how personality and virtue-based constructs interact to shape marital outcomes, with psychological capital playing a pivotal mediating role. These insights can inform targeted interventions in family therapy, enrich theoretical models of marital adjustment, and ultimately contribute to more resilient and fulfilling relationships.

وبسایت مجله

تاریخچه مقاله

دریافت شده در تاریخ ۱۵ اسفند ۱۴۰۳

اصلاح شده در تاریخ ۱ اردیبهشت ۱۴۰۴

پذیرفته شده در تاریخ ۱۶ اردیبهشت ۱۴۰۴

منتشر شده در تاریخ ۰۷ تیر ۱۴۰۴

پویایی‌های روانشناختی در اختلال‌های خلقی

دوره ۴، شماره ۲، صفحه ۲۳۰-۲۱۵

شاپای الکترونیکی: ۲۹۸۱-۱۷۵۹

تدوین مدل پیش‌بینی گرایش به طلاق قانونی مبتنی بر ویژگی‌های شخصیتی و توانمندی‌های منشی با میانجی‌گری سرمایه روان‌شناختی

شیما صحرانورد^۱، مجید ضرغام حاجبی^۲، مسعود عارف نظری^۳

۱. دانشجوی دکتری، گروه روانشناسی، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران.

۲. دانشیار، گروه روانشناسی، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران.

۳. استادیار، گروه روانشناسی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران

*ایمیل نویسنده مسئول: Zarghamhajebi@gmail.com

چکیده

اطلاعات مقاله

نوع مقاله

پژوهشی اصیل

نحوه استناد به این مقاله:

صحرانورد، شیما، ضرغام حاجبی، مجید، عارف نظری، مسعود. (۱۴۰۴). تدوین مدل پیش‌بینی گرایش به طلاق قانونی مبتنی بر ویژگی‌های شخصیتی و توانمندی‌های منشی با میانجی‌گری سرمایه روان‌شناختی. *پویایی‌های روانشناختی در اختلال‌های خلقی*، ۲۳۰-۲۱۵.

© ۱۴۰۳ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است. انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی (CC BY-NC 4.0) صورت گرفته است.

هدف: هدف این پژوهش، ارائه مدل ساختاری پیش‌بینی گرایش به طلاق قانونی بر مبنای ویژگی‌های شخصیتی و توانمندی‌های منشی با نقش میانجی سرمایه روان‌شناختی در زوجین مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره شهر تهران بود. **روش‌شناسی:** پژوهش حاضر از نوع توصیفی-همبستگی و به لحاظ هدف، کاربردی است. جامعه آماری شامل ۳۶۰ زوج مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره تحت نظارت بهزیستی شهر تهران در سال ۱۴۰۱ بود که با روش نمونه‌گیری تصادفی چندمرحله‌ای انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش شامل پرسشنامه‌های گرایش به طلاق قانونی، توانمندی‌های منشی، ویژگی‌های شخصیتی نئو و سرمایه روان‌شناختی بود. داده‌ها با استفاده از مدل‌یابی معادلات ساختاری و آزمون سوبل تحلیل شدند. **یافته‌ها:** یافته‌ها نشان داد که مدل ارائه‌شده برازش مطلوبی دارد. توانمندی‌های منشی به صورت مستقیم و غیرمستقیم (از طریق سرمایه روان‌شناختی) اثر منفی معناداری بر گرایش به طلاق قانونی داشتند. همچنین، روان‌رنجورخویی، توافق‌پذیری و وظیفه‌شناسی به‌طور مستقیم بر گرایش به طلاق اثرگذار بودند و روان‌رنجورخویی، برون‌گرایی، گشودگی به تجربه و توافق‌پذیری از طریق سرمایه روان‌شناختی به صورت غیرمستقیم اثر معناداری داشتند. **نتیجه‌گیری:** توانمندی‌های منشی و سرمایه روان‌شناختی نقش مهمی در کاهش گرایش به طلاق قانونی ایفا می‌کنند. تقویت این مؤلفه‌ها می‌تواند رویکردی مؤثر در پیشگیری از فروپاشی روابط زناشویی محسوب شود. همچنین، نقش برخی ویژگی‌های شخصیتی در گرایش به طلاق، نشان‌دهنده ضرورت توجه به آموزش و درمان مبتنی بر شخصیت در زوج‌درمانی است.

کلیدواژگان: گرایش به طلاق قانونی، توانمندی‌های منشی، ویژگی‌های شخصیتی، سرمایه روان‌شناختی.

مقدمه

در سال‌های اخیر، طلاق به‌عنوان یکی از مسائل اجتماعی و خانوادگی مطرح در جامعه ایران، روندی رو به رشد داشته است. گرایش به طلاق قانونی نه تنها به‌عنوان پایان زندگی مشترک، بلکه به‌مثابه نشانه‌ای از ناکامی در روابط بین‌فردی و زناشویی، توجه بسیاری از روان‌شناسان، مشاوران خانواده و سیاست‌گذاران اجتماعی را به خود جلب کرده است. این پدیده چندعاملی است و عوامل متعددی از جمله ویژگی‌های شخصیتی، توانمندی‌های منشی و سرمایه روان‌شناختی می‌توانند در پیش‌بینی آن نقش داشته باشند. از دیدگاه روان‌شناسی تحلیلی و رشدی، ریشه‌های گرایش به طلاق را باید در تجارب اولیه زندگی، سبک‌های فرزندپروری و ساختارهای شخصیتی افراد جستجو کرد، چرا که ویژگی‌های شخصیت شکل گرفته در دوران کودکی نقش کلیدی در شکل‌گیری روابط در بزرگسالی ایفا می‌کنند (Normandin et al., 2023). شخصیت انسان‌ها، به‌ویژه در بستر روابط زناشویی، عامل تعیین‌کننده‌ای در رضایت یا نارضایتی از زندگی مشترک به شمار می‌رود. پژوهشگران با بهره‌گیری از نظریه‌های شخصیت همچون مدل پنج عاملی، تلاش کرده‌اند تا رابطه بین صفات شخصیتی و مسائل زناشویی را بررسی کنند. به‌طور مثال، ویژگی‌هایی نظیر روان‌رنجورخویی، توافق‌پذیری و وظیفه‌شناسی به‌طور معناداری با کیفیت رابطه زناشویی و احتمال وقوع طلاق مرتبط بوده‌اند (Feist & Feist, 2022; Schultz & Schultz, 2021). روان‌رنجورخویی بالا با افزایش تعارض، کاهش رضایت و در نهایت گرایش بیشتر به طلاق همراه است، حال آنکه صفاتی همچون توافق‌پذیری و وظیفه‌شناسی با انسجام رابطه‌ای و کاهش احتمال طلاق ارتباط دارند (Rashidi et al., 2021).

در کنار ساختارهای شخصیتی، پژوهشگران به توانمندی‌های منشی نیز توجه ویژه‌ای داشته‌اند. این توانمندی‌ها، که در روان‌شناسی مثبت‌نگر تعریف می‌شوند، شامل صفاتی چون شجاعت، خرد، عدالت، انسانیت و تعالی هستند که به‌عنوان ابزارهایی در مقابله با مشکلات زندگی و ارتقاء کیفیت روابط زناشویی شناخته می‌شوند (Niemi, 2018). استفاده روزمره از این توانمندی‌ها، موجب افزایش احساس کنترل، استقلال روانی و رضایت از زندگی می‌شود و به تقویت پیوندهای بین‌فردی در محیط‌های زناشویی کمک می‌کند (Bakker et al., 2019). به‌ویژه در مطالعاتی که به نقش این مؤلفه‌ها در پیشگیری از تعارضات زناشویی پرداخته‌اند، مشخص شده است که افراد دارای سطوح بالای توانمندی‌های منشی، نسبت به تعارضات دیدگاه مثبت‌تری دارند و از شیوه‌های حل مسئله مؤثرتری استفاده می‌کنند (Wang & Wang, 2016).

افزون بر این دو عامل، سرمایه روان‌شناختی نیز به‌عنوان یکی دیگر از متغیرهای اثرگذار در فرآیند طلاق مطرح است. سرمایه روان‌شناختی شامل مؤلفه‌هایی نظیر خودکارآمدی، امیدواری، تاب‌آوری و خوش‌بینی است که در سال‌های اخیر در مدل‌های پیش‌بینی رفتاری جایگاه مهمی یافته‌اند (Nolzen, 2018). افرادی که از سطح بالای این سرمایه برخوردارند، توانایی بیشتری در مقابله با چالش‌ها و فشارهای زناشویی دارند و به همین دلیل، در مواجهه با بحران‌های خانوادگی به‌جای تسلیم، به دنبال راه‌حل‌هایی مبتنی بر سازگاری و گفتگو هستند (Yu & Li, 2020). این یافته‌ها، هم‌راستا با دیدگاه‌های موجود در روان‌شناسی مثبت‌نگر هستند که بر پرورش منابع درونی برای حل بحران‌ها تأکید دارند (Zhou et al., 2017).

از منظر سیستمی نیز، ساختار تعامل میان اعضای خانواده نقش مهمی در شکل‌گیری و تحول شخصیت افراد ایفا می‌کند. خانواده به‌عنوان اولین نهاد اجتماعی، الگوهای رفتاری، سبک‌های دلبستگی و مهارت‌های ارتباطی را به فرد منتقل می‌کند که این الگوها در روابط زناشویی آینده تجلی می‌یابند (Dallos & Draper, 2015; Davis & Carnelley, 2023). شواهد نشان داده‌اند که افراد با سبک‌های دلبستگی ایمن، تمایل کمتری به تجربه تعارضات شدید زناشویی و در نهایت طلاق دارند (Berney, 2020). این رابطه با ساختار شخصیتی نیز تداوم دارد،

چرا که همان‌طور که پژوهش‌های مبتنی بر رویکرد ایماگویی بیان کرده‌اند، روابط زناشویی نوعی بازآفرینی روابط کودکی است (Luquet, 2017).

در این میان، اهمیت بررسی تعاملی متغیرهای شخصیت، توانمندی‌های منشی و سرمایه روان‌شناختی در قالب یک مدل جامع، روشن‌تر می‌شود. چنین الگویی، نه تنها می‌تواند به شناسایی ریشه‌های فردی گرایش به طلاق کمک کند، بلکه به متخصصان بالینی نیز ابزارهایی برای مداخلات مؤثرتر ارائه می‌دهد (Alijani et al., 2022; Alishiri, 2015). بررسی‌های تجربی نیز این رابطه را تأیید کرده‌اند؛ برای نمونه، در پژوهش‌های داخلی مشخص شده است که توانمندی‌های منشی از طریق کاهش تعارضات زناشویی، اثر غیرمستقیم معناداری بر کاهش طلاق عاطفی دارند (Sheikh Zeineddin et al., 2018; Shirzad et al., 2018). همچنین، سرمایه روان‌شناختی می‌تواند نقش میانجی بین ویژگی‌های شخصیتی و رضایت زناشویی ایفا کند و در نتیجه، به کاهش احتمال گرایش به طلاق قانونی منجر شود (Zarei & Mehrinejad, 2021). مطالعات نشان داده‌اند که سرمایه روان‌شناختی در شرایط بحرانی مانند طلاق می‌تواند به‌عنوان منبع محافظت‌کننده عمل کند. افرادی که از سطح بالای خودکارآمدی و امیدواری برخوردارند، در مواجهه با تعارضات زناشویی رفتارهای خردمندانه‌تر و سازگارانه‌تری نشان می‌دهند (Mansell et al., 2020; Swann et al., 2020). در همین راستا، سرمایه روان‌شناختی می‌تواند با تسهیل فرایندهای هیجانی و شناختی در افراد، موجب بهبود روابط و کاهش گرایش به طلاق گردد (Zhou et al., 2017).

از منظر اجتماعی نیز، افزایش آمار طلاق در دهه اخیر نگرانی‌های متعددی ایجاد کرده است. مطالعاتی که به بررسی تأثیر طلاق بر کودکان و نوجوانان پرداخته‌اند، نشان می‌دهند که این واقعه می‌تواند تأثیرات منفی بلندمدتی بر سلامت روان و رشد اجتماعی فرزندان بگذارد (Fallesen et al., 2020; Johnsen et al., 2018). بنابراین، هرگونه مداخله مؤثر که منجر به کاهش طلاق شود، به‌طور غیرمستقیم در ارتقاء سلامت روانی نسل آینده نیز نقش دارد.

همچنین، از منظر اقتصادی و سازمانی نیز، تقویت توانمندی‌های منشی و سرمایه روان‌شناختی نه تنها در حیطه خانواده بلکه در محیط‌های کاری نیز اثرات مثبت داشته است. افرادی که از این توانمندی‌ها بهره‌مندند، عملکرد بهتری از خود نشان داده و رضایت شغلی و فردی بالاتری دارند (Castaldi & McNelis, 2019; Wilkinson et al., 2020). این یافته‌ها گویای پیوند میان ابعاد فردی، بین فردی و سازمانی توانمندی‌های شخصیت هستند که در رویکردهای یکپارچه روان‌شناسی نیز مورد تأکید قرار گرفته‌اند. بر این اساس، هدف این پژوهش، ارائه مدل ساختاری پیش‌بینی گرایش به طلاق قانونی بر مبنای ویژگی‌های شخصیتی و توانمندی‌های منشی با نقش میانجی سرمایه روان‌شناختی در زوجین مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره شهر تهران بود.

مواد و روش پژوهش

روش پژوهش حاضر، به لحاظ روش گردآوری داده‌ها توصیفی-همبستگی از طریق الگوی یابی معادلات ساختاری است. همچنین پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر رویکرد، کمی به حساب می‌آید. علاوه بر این پژوهش از نظر افق زمانی، گذشته‌نگر است، اما از نظر زمان گردآوری داده‌ها از نوع مقطعی است. جامعه آماری پژوهش حاضر را زوجین مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره و خدمات روان‌شناختی تحت نظر سازمان نظام روان‌شناسی و بهزیستی شهر تهران در سال ۱۴۰۱ تشکیل دادند. در این پژوهش، نمونه‌گیری به روش تصادفی چندمرحله‌ای و غیر تصادفی هدفمند در شهر تهران صورت پذیرفت. با توجه به اختلاف سطح فرهنگی، اجتماعی و طبقاتی، مناطق شهری تهران به پنج منطقه شمال، جنوب، شرق، غرب و مرکز تقسیم شدند و از هر منطقه تعداد پنج مرکز مشاوره به صورت تصادفی ساده انتخاب و از هر مرکز مشاوره تعداد ۱۵ نفر به صورت تصادفی، به عنوان نمونه انتخاب شدند، به‌طور کلی از هر منطقه ۷۵ نفر مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره به عنوان

نمونه انتخاب شدند. در این پژوهش ملاک‌های ورود نمونه‌ها به پژوهش عبارت بودند از: داشتن سن بین ۲۵ تا ۴۵ سال، طی شش ماه گذشته رویداد استرس‌زا مثل طلاق، فوت بستگان نزدیک، از دست دادن شغل و تصادف را تجربه نکرده باشند و همچنین داشتن حداقل یک سال و حداکثر ده سال زندگی مشترک و بیشتر را داشته باشند. ملاک‌های خروج از پژوهش نیز داشتن سابقه بیماری عصبی، روانی و سابقه بستری در بیمارستان به دلیل بیماری‌های اعصاب و روان و همچنین ناقص و مخدوش بودن پرسشنامه‌ها بود. درباره حجم نمونه در پژوهش‌های مربوط به روش تحقیق همبستگی از نوع مدل معادلات ساختاری نظرات گوناگون وجود دارد ولی همه بر این موضوع توافق دارند که مدل معادلات ساختاری شبیه تحلیل عاملی از فنون آماری است که با نمونه بزرگ قابل اجرا می‌باشد. بومسما (۱۹۸۳) حجم حدود ۲۰۰ نفر را برای برازش مدل کافی دانسته است. بنابراین با توجه به آنچه گفته شد در این پژوهش به منظور تعمیم‌پذیری بیشتر یافته‌ها و همین‌طور در نظر گرفتن افت آزمودنی‌ها تعداد نمونه ۳۷۵ نفر به عنوان حجم نمونه در نظر گرفته شد و در نهایت تعداد ۳۶۰ پرسشنامه به صورت کامل برگشت داده شد و تحلیل روی این پرسشنامه‌ها صورت گرفت.

الف) پرسشنامه گرایش به طلاق قانونی: پرسشنامه گرایش به طلاق قانونی اولین بار به وسیله روزلت، جانسون و مورو طراحی شد. این پرسشنامه ۱۴ سؤالی است که برای ارزیابی زوجین مستعد و متمایل به طلاق به کار می‌رود و چهار بعد دارد، بعد تمایل برای خارج شدن (تمایل به طلاق)، بعد تمایل به مسامحه، بعد ابراز احساسات و بعد وفاداری است. هر عنوان با مقیاس هفت‌تایی لیکرت نمره‌گذاری می‌شود (۱=هرگز، ۲=کمتر، ۳=خیلی کم، ۴=کم، ۵=زیاد، ۶=خیلی زیاد، ۷=همیشه). بنابراین، نمره‌های این پرسشنامه با جمع نمره‌های ماده‌ها به دست می‌آید. سؤالات ۱۰ و ۴ معکوس نمره‌گذاری می‌شود. نمره زیاد حاکی از میزان زیاد تمایل به طلاق قانونی در آزمودنی‌ها است. در پژوهش دو بعد، یعنی تمایل برای خارج شدن و تمایل به مسامحه مورد استفاده قرار گرفت. روزلت و همکاران (۱۹۸۶) در تحلیل آماری این پرسشنامه، ضریب آلفا برای بعد تمایل به طلاق (۰/۹۱)، ابراز احساسات (۰/۷۶)، وفاداری (۰/۶۳) و مسامحه (۰/۸۶) گزارش کردند. داوودی، اعتمادی و بهرامی (۱۳۸۸) برای بررسی پایایی آزمون، ضریب آلفا کرونباخ را محاسبه کردند. ضریب آلفای کرونباخ برای کل نمونه (۰/۸۸)، برای زنان (۰/۸۹) و برای مردان (۰/۸۷) به دست آمد و میزان آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس‌های تمایل برای خارج شدن (۰/۸۹)، ابراز احساسات (۰/۹۰)، وفاداری (۰/۸۶) و مسامحه (۰/۷۲) به دست آمده است. روایی پرسشنامه به صورت بررسی محتوایی توسط پنج روان‌شناس و مشاور بررسی شد. در پژوهش زارعی محمودآبادی (۱۳۹۱) به منظور بررسی روایی سازه، همبستگی این آزمون با آزمون رضایت زناشویی محاسبه شد که برابر با ۰/۶۵- است (Adlparvar et al., 2021).

ب) پرسشنامه توانمندی‌های منشی: این پرسشنامه شامل ۲۴ آیتم خودارزیابی در مورد توانمندی‌های منشی است. فرهنگ و لستر (۲۰۱۲) بر اساس نسخه اصلی فهرست توانمندی‌های منشی (پیترسون و سلیگمن، ۲۰۰۴) نسخه کوتاه آن را توسعه دادند. بیست و چهار توانمندی به صورت خودارزیابی مانند توزیع نرمال از ۵۵ تا ۱۴۵ نمره‌گذاری می‌شوند. در مطالعه فرهنگ و لستر (۲۰۱۲) نتایج تحلیل عاملی اکتشافی با دو شیوه چرخش متعامد و متمایل نشان داد که ۲۴ توانمندی منشی همانند نسخه اصلی دربرگیرنده شش فضا است. ضریب همسانی درونی فضائل خرد، شجاعت، انسانیت، عدالت، اعتدال و تعالی به ترتیب ۰/۶۶، ۰/۵۵، ۰/۵۲، ۰/۵۰، ۰/۵۵ و ۰/۷۶ به دست آمدند. پرسشنامه به شش فضا خرد (۶ سؤال)، شجاعت (۳ سؤال)، انسانیت (۲ سؤال)، عدالت (۳ سؤال)، اعتدال (۳ سؤال) و تعالی (۷ سؤال) تقسیم می‌شود. در مطالعه شکری (۱۳۹۲) تحلیل عامل تأییدی مجذور خی دو ۵۴۲/۱۹، شاخص برازش مقایسه‌ای ۰/۸۹، شاخص برازش نیکویی ۰/۸۶ بود. روایی پرسشنامه از ساختار شش عاملی نسخه کوتاه ابزار توانمندی‌های منشی به طور تجربی حمایت کرد. ضرایب همسانی درونی آن‌ها به ترتیب ۰/۶۶، ۰/۵۵، ۰/۵۲، ۰/۴۸، ۰/۵۵ و ۰/۷۶، گزارش شده است (Alishiri, 2015).

ج) پرسشنامه ویژگی‌های شخصیتی: پرسشنامه شخصیت نئو فرم تجدیدنظر شده NEO-PI-R از گردآوری پژوهش در زمینه عامل‌شناسی شخصیت ساخته شده است. پرسشنامه به بررسی ویژگی‌های سالم شخصیت می‌پردازد. اگرچه هدف از ساخت این پرسشنامه بررسی ابعاد سالم شخصیتی است اما از اطلاعات آن می‌توان به گرایش شخصیت به آسیب روان‌شناختی نیز پی برد. NEO-FFI برای ارزیابی مختصر و سریع پنج عامل روان‌رنجورخویی، برونگرایی، گشودگی به تجربه، توافق‌پذیری و وظیفه‌شناسی طراحی شده است این پرسشنامه از پنج مجموعه شامل دوازده جمله مربوط به هر یک از شاخص‌ها تشکیل شده است و می‌توان آن را به صورت فردی و گروهی اجرا کرد ثبات درونی سؤال‌های این پرسشنامه بر اساس ضریب آلفا برای NEO-FFI برای شاخص‌های N, E, O, A, C به ترتیب ۰/۸۶، ۰/۷۷، ۰/۶۸، ۰/۸۱، ۰/۸۱ محاسبه شده است. گزینش عبارت‌های آزمون بر اساس محاسبات اعتبار یابی و واکاوی عوامل از روی پرسشنامه NEO-PI-R انجام گرفته است. برای ساخت این پرسشنامه، از میان مجموعه‌های آن پنج عامل اصلی استخراج شد و اعتبار آن‌ها بر اساس چرخش عوامل برای هر پرسش در طول پنج عامل محاسبه شد و آن‌هایی که حداکثر بار عاملی تشخیصی حول یک عامل را داشتند، برای هر شاخص، ۱۲ جمله‌ای که دارای بالاترین بار عاملی مثبت و منفی بودند، برگزیده شدند و ضریب این همبستگی برای این حیطه‌ها در پرسشنامه NEO-PI-P محاسبه شد. ضریب همبستگی بین ۰/۷۵ برای شاخص وظیفه‌شناسی تا ۰/۸۹ برای شاخص روان‌رنجورخویی به دست آمده است. ضرایب همبستگی بین نمره‌های شاخص‌های NEO-FFI-NEO-PI-P در نمونه ABLSA به ترتیب ۰/۹۲، ۰/۹، ۰/۹۱، ۰/۷۷، ۰/۸۷ برای N, E, O, A, C محاسبه شده است (Khalili et al., 2020).

د) پرسشنامه سرمایه روان‌شناختی: برای سنجش سرمایه روان‌شناختی از پرسشنامه بیست و چهار سؤالی که توسط مکی (۲۰۱۱) ساخته شد و چهار خرده مقیاس خودکارآمدی، امیدواری، تاب‌آوری و خوش‌بینی دارد، استفاده خواهد شد. مقیاس پاسخگویی استفاده شده در این پژوهش برای این پرسشنامه شش درجه‌ای (کاملاً مخالفم = ۱ تا کاملاً موافقم = ۶) است (گل پرور و همکاران، ۱۳۹۲) روایی و پایایی این پرسشنامه را همراه با فرم‌های بیست و پنج و دوازده سؤالی سرمایه روان‌شناختی بررسی و شواهدی از روایی و پایایی این پرسشنامه ارائه کرده است. برای نمونه مکی (۲۰۱۱) به عنوان شواهدی از روایی هم‌زمان این پرسشنامه با نسخ دیگر پرسشنامه بین سرمایه روان‌شناختی با خودکارآمدی همبستگی مثبت و معنادار بین ۰/۴۸ تا ۰/۵۴، با امیدواری همبستگی مثبت و معنادار بین ۰/۴۰ تا ۰/۶۱، با تاب‌آوری همبستگی مثبت و معنادار بین ۰/۴۸ تا ۰/۵۵، با خوش‌بینی همبستگی مثبت و معنادار بین ۰/۴۷ تا ۰/۵۰ را گزارش کرده است. روایی صوری این پرسشنامه نیز بررسی و تأیید شده است (گل پرور و همکاران، ۱۳۹۲). در پژوهش گل پرور و همکاران (۱۳۹۲) تحلیل عاملی اکتشافی با چرخش واریماکس بر روی ۲۶ سؤال این پرسشنامه همان چهار عامل معرفی شده در پرسشنامه اصلی را به دست داده و آلفای کرونباخ به ترتیب برای خودکارآمدی، امیدواری، تاب‌آوری و خوش‌بینی برابر با ۰/۹۱، ۰/۸۹، ۰/۸۳ و ۰/۷۰ به دست آمده است (Mohammadi et al., 2021). در یافته‌های پژوهش با توجه به ماهیت سؤال پژوهش از مدل‌سازی معادلات ساختاری استفاده شد. لازم به ذکر است برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار آماری SPSS-۲۴ و Amos-Vy, ۸۰ استفاده شد.

یافته‌ها

از مجموع ۳۶۰ نفر شرکت‌کننده در پژوهش حاضر ۴۳/۳۳٪ در رده سنی ۲۵ تا ۳۵ سال و ۵۶/۶۷٪ بین ۳۶ تا ۴۵ سال بودند. همچنین میزان تحصیلات ۴۲/۲۲٪ افراد پاسخ‌دهنده دارای تحصیلات دیپلم و کاردانی، ۳۱/۳۹٪ کارشناسی و ۲۶/۳۹٪ کارشناسی ارشد و بالاتر بودند. پس از بررسی متغیرهای جمعیت شناختی، شاخص‌های آمار توصیفی متغیرهای پژوهش مورد بررسی و تحلیل قرار گرفتند. در جدول ۱ میانگین، انحراف استاندارد، کجی و کشیدگی برای متغیرهای پژوهش ارائه شده است.

جدول ۱

یافته‌های توصیفی خرده مقیاس‌های پژوهش

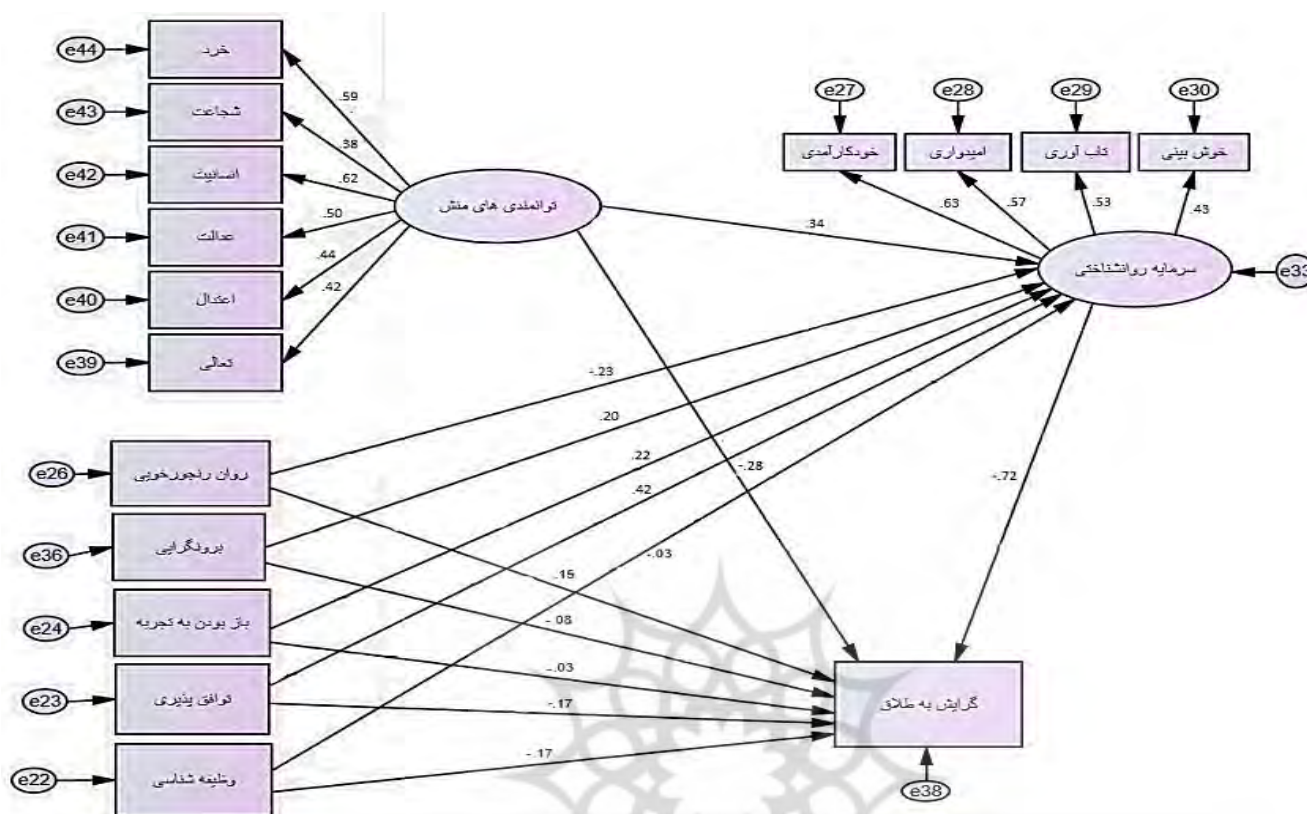
مقیاس	میانگین	انحراف استاندارد	کجی	کشیدگی
گرایش به طلاق قانونی	۶۶.۶۱	۱۵.۱۳	۳۶.۰-	۱۴.۰
خرد	۲۳.۱۶	۶۸.۴	۵۱.۰-	۳۰.۰-
شجاعت	۸۵.۸	۸۶.۲	۳۷.۰-	۶۷.۰-
انسانیت	۸۴.۵	۷۸.۱	۱۰.۰-	۵۷.۰-
عدالت	۷۸.۶	۴۸.۲	۳۲.۰	۷۸.۰-
اعتدال	۶۸.۸	۴۳.۲	۲۲.۰-	۴۵.۰-
تعالی	۵۱.۱۹	۶۱.۴	۴۵.۰-	۲۶.۰-
توانمندی‌های منشی	۶۵.۸۹	۱۳.۷۵	۳۹.۰-	۶۲.۰-
روان رنجور خویی	۰۲.۳۴	۴۶.۵	۰۵.۰	۲۰.۰-
برونگرایی	۸۰.۳۵	۷۵.۵	۱۹.۰-	۴۳.۰-
گشودگی به تجربه	۹۱.۳۲	۳۰.۶	۳۲.۰-	۰۷.۰-
توافق پذیری	۲۵.۲۷	۶۲.۷	۱۹.۰	۶۳.۰-
وظیفه‌شناسی	۰۷.۲۷	۲۶.۷	۱۶.۰	۵۱.۰-
خودکارآمدی	۴۸.۱۷	۷۰.۳	۸۰.۰-	۰۴.۰
امیدواری	۰۹.۱۷	۵۶.۵	۰۹.۰-	۰۶.۱-
تاب‌آوری	۴۸.۱۶	۰۴.۵	۱۸.۰-	۶۴.۰-
خوش‌بینی	۷۲.۱۴	۶۵.۳	۰۵.۰	۰۷.۰-
سرمایه روان‌شناختی	۷۷.۶۵	۰۹.۱۳	۲۲.۰-	۳۳.۰-

نتایج جدول ۱ نشان می‌دهد از بین ابعاد ویژگی‌های شخصیتی بیشترین میانگین مربوط به برونگرایی و کمترین میانگین مربوط به وظیفه‌شناسی است. همچنین در مؤلفه‌های سرمایه‌های روان‌شناختی بیشترین میانگین مربوط به خودکارآمدی و کمترین میانگین مربوط به خوش‌بینی است. همچنین در مؤلفه‌های خرد بیشترین میانگین مربوط به تعالی است.

شکل ۱

مدل اولیه در حالت ضرایب استاندارد

شاخص‌های برازش مدل اجرا شده پژوهش در جدول ۲ گزارش شده است.

جدول ۲

شاخص‌های برازش مدل

شاخص	مقدار	حد مجاز
χ^2/df	۵۱.۲	کمتر از ۳
ریشه میانگین خطای برآورد (RMSEA)	۰.۰۶	کمتر از ۰/۱
CFI^2 (برازندگی تعدیل یافته)	۹۵.۰	بالاتر از ۰/۹
NFI^3 (برازندگی نرم شده)	۹۴.۰	بالاتر از ۰/۹
GFI^4 (نیکویی برازش)	۹۵.۰	بالاتر از ۰/۹

¹ Root Mean Square Error Approximation

² Comparative Fit Index

³ Normed Fit Index

⁴ Goodness of Fit Index

به‌طور کلی در کار با برنامه اموس هر یک از شاخص‌های به‌دست‌آمده به‌تنهایی دلیل برازندگی یا عدم برازندگی مدل نیستند و این شاخص‌ها را در کنار هم بایستی تفسیر نمود. مقدارهای به‌دست‌آمده برای این شاخص‌ها در جدول ۲ نشان می‌دهد که در مجموع الگو در جهت تبیین و برازش از وضعیت مناسبی برخوردار است.

جدول ۳

ضرایب و معناداری اثرات مستقیم و غیرمستقیم توانمندی‌های منشی بر گرایش به طلاق قانونی

متغیر ملاک	متغیر پیش‌بین	نوع اثر	β استاندارد شده	آماره سوبل	معناداری sig
گرایش به طلاق قانونی	توانمندی‌های منشی	مستقیم	۲۸.-۰	۱۹.-۴	۰۰۱.۰
	توانمندی‌های منشی	غیرمستقیم	۲۴.-۰	۸۵.-۳	۰۰۱.۰
	توانمندی‌های منشی	کل	۵۲.-۰	۶۴.-۳	۰۰۱.۰

آنچه از نتایج جدول ۳ برمی‌آید این است که فرضیه مطرح‌شده در ارتباط با وجود اثر مستقیم توانمندی‌های منشی بر گرایش به طلاق قانونی زوجین مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره با ۹۹ درصد اطمینان مورد تأیید بوده است ($p < ۰/۰۱$). جهت بررسی اثر متغیر میانجی سرمایه روان‌شناختی در رابطه بین توانمندی‌های منشی با گرایش به طلاق قانونی، از آزمون سوبل استفاده گردید. آنچه از نتایج جدول فوق برمی‌آید این است که فرضیه مطرح‌شده در ارتباط با وجود اثر غیرمستقیم توانمندی‌های منشی بر گرایش به طلاق قانونی زوجین مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره به‌واسطه‌ی سرمایه روان‌شناختی با ۹۹ درصد اطمینان مورد تأیید بوده است ($p < ۰/۰۱$).

جدول ۴

ضرایب و معناداری اثرات مستقیم و غیرمستقیم ویژگی‌های شخصیتی بر گرایش به طلاق قانونی

متغیر ملاک	متغیر پیش‌بین	نوع اثر	β استاندارد شده	آماره معناداری سوبل	sig
گرایش به طلاق	روان رنجور خویی	مستقیم	۱۵.-۰	۶۱.۲	۰۱.۰
	روان رنجور خویی	غیرمستقیم	۱۶.-۰	۷۰.۲	۰۰۹.۰
		کل	۳۱.-۰	۶۴.۲	۰۰۵.۰
	برونگرایی	مستقیم	۰۸.-۰	۷۶.-۱	۰۸.۰
	برونگرایی	غیرمستقیم	۱۲.-۰	۲۱.-۲	۰۳.۰
		کل	۲۰.-۰	۱۳.-۲	۰۶.۰
	گشودگی به تجربه	مستقیم	۰۳.-۰	۳۷.-۰	۷۵.۰
	گشودگی به تجربه	غیرمستقیم	۱۵.-۰	۶۶.-۲	۰۱.۰
		کل	۱۸.-۰	۱۲.-۲	۰۴.۰
	توافق‌پذیری	مستقیم	۱۷.-۰	۶۷.-۲	۰۱.۰
	توافق‌پذیری	غیرمستقیم	۳۳.-۰	۳۱.-۴	۰۰۱.۰
		کل	۵۰.-۰	۴۵.-۳	۰۱.۰
	وظیفه‌شناسی	مستقیم	۱۷.-۰	۶۸.-۲	۰۱.۰
	وظیفه‌شناسی	غیرمستقیم	۰۵.-۰	۵۳.-۰	۶۱.۰
		کل	۲۲.-۰	۷۶.-۱	۳۴.۰

آنچه از نتایج جدول ۴ برمی‌آید این است که فرضیه مطرح‌شده در ارتباط باوجود اثر مستقیم روان رنجور خویی، توافق پذیری و وظیفه‌شناسی بر گرایش به طلاق قانونی زوجین مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره به‌واسطه سرمایه روان‌شناختی با ۹۵ درصد اطمینان تأیید می‌شود ($p < 0.05$). آنچه از نتایج جدول فوق برمی‌آید این است که فرضیه مطرح‌شده در ارتباط باوجود اثر غیرمستقیم روان رنجور خویی، گشودگی به تجربه، برونگرایی و توافق پذیری بر گرایش به طلاق قانونی زوجین مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره به‌واسطه سرمایه روان‌شناختی با ۹۵ درصد اطمینان تأیید می‌شود ($p < 0.05$).

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که توانمندی‌های منشی به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم (از طریق سرمایه روان‌شناختی) بر گرایش به طلاق قانونی اثر منفی معناداری دارند. این بدان معناست که هرچه سطح توانمندی‌های منشی در زوجین بالاتر باشد، گرایش آن‌ها به جدایی قانونی کاهش می‌یابد. این نتیجه با مفاهیم روان‌شناسی مثبت‌نگر همخوانی دارد که توانمندی‌های منشی مانند انصاف، مهربانی، شجاعت و خودتنظیمی را به‌عنوان منابع درونی مؤثر در مدیریت تعارضات و ارتقای روابط بین‌فردی می‌دانند (Niemiec, 2018). همچنین، یافته‌ها نشان داد که سرمایه روان‌شناختی نقش میانجی مؤثری بین توانمندی‌های منشی و گرایش به طلاق ایفا می‌کند. این سرمایه روان‌شناختی که مشتمل بر مؤلفه‌هایی چون امیدواری، تاب‌آوری، خوش‌بینی و خودکارآمدی است، در مواجهه با تنش‌های زناشویی به افراد کمک می‌کند که به‌جای پاسخ‌های هیجانی منفی، از راه‌حل‌های مبتنی بر تعامل و سازگاری استفاده کنند (Yu & Li, 2020; Zhou et al., 2017).

از سوی دیگر، یافته‌ها نشان داد که برخی ویژگی‌های شخصیتی مانند روان‌رنجورخویی، توافق‌پذیری و وظیفه‌شناسی دارای اثر مستقیم بر گرایش به طلاق قانونی هستند. به‌ویژه روان‌رنجورخویی بالا با افزایش گرایش به طلاق مرتبط بود. این یافته با پژوهش‌هایی که روان‌رنجورخویی را عامل تسهیل‌کننده در تعارضات زناشویی، رفتارهای هیجانی منفی و ناامیدی نسبت به تداوم رابطه معرفی کرده‌اند، سازگار است (Berney, 2020; Rashidi et al., 2021). در مقابل، وظیفه‌شناسی و توافق‌پذیری به‌دلیل نقش آن‌ها در پایبندی به تعهدات، حل مسئله و تحمل تفاوت‌ها، به‌عنوان عوامل کاهنده تمایل به طلاق شناخته شده‌اند (Feist & Feist, 2022; Schultz & Schultz, 2021).

همچنین نتایج حاکی از آن بود که اثر غیرمستقیم ویژگی‌های روان‌رنجورخویی، برون‌گرایی، گشودگی به تجربه و توافق‌پذیری بر گرایش به طلاق از طریق سرمایه روان‌شناختی تأیید شد. به عبارتی، سرمایه روان‌شناختی می‌تواند نقش حفاظتی در برابر آسیب‌پذیری ناشی از برخی ویژگی‌های شخصیتی ایفا کند. این یافته با مطالعاتی که نقش سرمایه روان‌شناختی را در افزایش تاب‌آوری، ارتقاء عملکرد بین‌فردی و کاهش رفتارهای مخرب زناشویی نشان داده‌اند، همراستا است (Mansell et al., 2020; Nolzen, 2018). در واقع، این متغیر می‌تواند به‌عنوان متغیر میانجی در مدل‌های پیش‌بینی رفتارهای زناشویی عمل کند و موجب شود که حتی افراد با ویژگی‌های منفی، از راهبردهای کارآمدتری در روابط خود بهره‌مند شوند.

در راستای این نتایج، باید به یافته‌های پژوهش‌هایی اشاره کرد که بر هم‌افزایی میان توانمندی‌های منشی و ساختارهای شخصیتی تأکید داشته‌اند. به‌طور مثال، پژوهش (Alishiri, 2015) نشان داد که استفاده از توانمندی‌های منشی مانند انصاف، خودتنظیمی و صداقت موجب کاهش تعارضات زناشویی و در نتیجه کاهش طلاق عاطفی می‌شود. پژوهش (Alijani et al., 2022) نیز تأیید کرد که سرمایه روان‌شناختی و تمایز یافتگی خود دو مؤلفه‌ای هستند که می‌توانند طلاق عاطفی را در معلمان زن پیش‌بینی کنند. از این منظر، سرمایه روان‌شناختی به‌مثابه یک توانمندساز در مواجهه با چالش‌های بین‌فردی عمل کرده و در کنترل تعارضات و ارتقاء همدلی میان زوجین مؤثر است.

از منظر نظریه‌های دلبستگی و روابط شیئی نیز، می‌توان این یافته‌ها را چنین تفسیر کرد که الگوهای اولیه تعامل والد-کودک بر شکل‌گیری ویژگی‌های شخصیتی مؤثر بوده و این ویژگی‌ها در روابط زناشویی بازآفرینی می‌شوند (Davis & Dallos & Draper, 2015; Carnelley, 2023). در همین راستا، افراد دارای سبک دلبستگی ایمن که از توانمندی‌های منشی و سرمایه روان‌شناختی بالایی برخوردارند، در مواجهه با چالش‌های زناشویی رفتارهای تطابقی بیشتری از خود نشان می‌دهند و کمتر در معرض تصمیم به طلاق قانونی قرار می‌گیرند (Castaldi & McNelis, 2019; Luquet, 2017).

یافته‌های پژوهش (Shirzad et al., 2018) نیز به‌خوبی مؤید نتایج حاضر هستند، آنجا که نشان داد سرمایه روان‌شناختی می‌تواند با ویژگی‌های شخصیتی ارتباط برقرار کرده و در پیش‌بینی طلاق عاطفی مؤثر باشد. همچنین پژوهش (Sheikh Zeineddin et al., 2018) تأکید داشت که روان‌رنجورخویی، برون‌گرایی و توافق‌پذیری از طریق میانجی‌گری سرمایه روان‌شناختی می‌توانند بر سازگاری زناشویی تأثیرگذار باشند. در تحلیل ترکیبی این داده‌ها، می‌توان گفت که رویکرد ترکیبی بین نظریات شخصیت، روان‌شناسی مثبت‌نگر و دلبستگی، بستر مناسبی برای درک پیچیدگی رفتارهای زناشویی فراهم می‌سازد.

از منظر اجتماعی نیز، این یافته‌ها اهمیت ویژه‌ای دارند. با افزایش نرخ طلاق در دهه‌های اخیر، بسیاری از پژوهشگران و نهادهای اجتماعی در تلاش‌اند تا عوامل مؤثر بر این بحران را شناسایی و مدیریت کنند (Falleesen et al., 2020; Raley & Sweeney, 2020). تأکید بر پرورش سرمایه روان‌شناختی و آموزش مهارت‌های منشی در زوجین می‌تواند رویکردی پیشگیرانه برای مقابله با این روند فزاینده باشد. این دیدگاه همچنین با مطالعات مربوط به سلامت روانی کودکان در خانواده‌های طلاق‌دیده همسو است که بر اثرات بلندمدت طلاق بر فرزندان تأکید دارند (Johnsen et al., 2018).

در مجموع، نتایج این پژوهش بر ضرورت تلفیق مؤلفه‌های درونی (ویژگی‌های شخصیتی و توانمندی‌های منشی) با مؤلفه‌های شناختی-هیجانی (سرمایه روان‌شناختی) در طراحی برنامه‌های پیشگیرانه و درمانی تأکید دارد. چنین رویکردی می‌تواند راهبردی چندسطحی برای تقویت روابط زناشویی، کاهش تنش‌ها و جلوگیری از فروپاشی خانواده‌ها فراهم آورد.

مطالعه حاضر صرفاً بر اساس نمونه‌ای از زوجین مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره شهر تهران انجام شده است که این امر تعمیم‌پذیری نتایج را محدود می‌سازد. همچنین، به دلیل استفاده از طرح مقطعی، امکان استنتاج علی-معلولی میان متغیرها فراهم نبود. محدودیت دیگر، تکیه بر ابزارهای خودگزارشی بود که ممکن است تحت تأثیر سوگیری‌های شناختی یا هیجانی آزمودنی‌ها قرار گرفته باشد. در کنار این موارد، تفاوت‌های فرهنگی و اجتماعی میان مناطق مختلف کشور نیز ممکن است نتایج متفاوتی را رقم زند که در این پژوهش مورد بررسی قرار نگرفته است.

برای پژوهش‌های آتی پیشنهاد می‌شود از روش‌های طولی و تجربی به‌منظور بررسی تغییرات در گرایش به طلاق در طول زمان استفاده شود. همچنین گسترش نمونه‌ها به سایر شهرها و استان‌ها می‌تواند تعمیم‌پذیری یافته‌ها را افزایش دهد. پیشنهاد دیگر، استفاده از روش‌های ترکیبی کیفی-کمی برای کشف عمیق‌تر علل گرایش به طلاق و نقش میانجی‌گری سرمایه روان‌شناختی در فرآیندهای پیچیده تصمیم‌گیری زناشویی است. بررسی سایر متغیرهای میانجی همچون دلبستگی، سبک‌های مقابله‌ای و ذهن‌آگاهی نیز می‌تواند در غنی‌سازی مدل‌های پیش‌بینی طلاق مفید واقع شود.

در سطح عملی، توصیه می‌شود مراکز مشاوره و آموزش خانواده، کارگاه‌هایی با محوریت تقویت سرمایه روان‌شناختی و آموزش توانمندی‌های منشی برای زوجین برگزار کنند. همچنین ارزیابی ویژگی‌های شخصیتی در مراحل اولیه انتخاب همسر می‌تواند به کاهش میزان طلاق کمک کند. استفاده از ارزیابی‌های روان‌شناختی استاندارد در فرآیند مشاوره قبل از ازدواج نیز می‌تواند به بهبود کیفیت انتخاب و افزایش

آگاهی زوجین منجر شود. در نهایت، سیاست‌گذاران حوزه خانواده می‌توانند با توسعه برنامه‌های ارتقاء سلامت روانی، زمینه‌ساز پایداری روابط زناشویی و کاهش نرخ طلاق در جامعه شوند.

تشکر و قدردانی

از تمامی کسانی که در این پژوهش ما را یاری نمودند تشکر و قدردانی به عمل می‌آید.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

موازن اخلاقی

در انجام این پژوهش تمامی موازن و اصول اخلاقی رعایت گردیده است.

شفافیت داده‌ها

داده‌ها و مآخذ پژوهش حاضر در صورت درخواست از نویسنده مسئول و ضمن رعایت اصول کپی رایت ارسال خواهد شد.

حامی مالی

این پژوهش حامی مالی نداشته است.

References

- Adlparvar, E., Safaei Rad, I., Erfani, N., & Jadidi, H. (2021). Developing a Causal Model of Marital Conflicts Based on Attachment Styles with the Mediating Role of Disconnection/Rejection and Self-Governance/Impaired Functioning Schemas in Women on the Verge of Divorce. *Journal of Applied Family Therapy*, 2(2), 6-18. <https://doi.org/10.61838/kman.aftj.2.2.8>
- Alijani, F., Najafi, S., & Nazari, F. (2022). The Role of Psychological Capital and Self-Differentiation in Predicting Emotional Divorce in Female Teachers in Zanjan. *Management of Health Promotion*, 11(4), 12-23. <https://jhpm.ir/article-1-1277-en.html>
- Alishiri, M. (2015). The Impact of Character Strengths on Emotional Divorce with Emphasis on the Mediating Role of Marital Conflicts. Third International Conference on Humanities, Psychology and Social Sciences, Tehran.
- Bakker, A. B., Hetland, J., Olsen, O. K., & Espevik, R. (2019). Daily strengths use and employee well-being: The moderating role of personality. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 92(1), 144-168. <https://doi.org/10.1111/joop.12243>
- Berney, A. L. (2020). *Metatraits of the Big Five Personality Traits and Adult Attachment Style* [Carlow University]. <https://search.proquest.com/openview/5179aa334175cb13cb00b5a81a7083b3/1.pdf?pq-origsite=gscholar&cbl=51922&diss=y>
- Castaldi, M., & McNelis, J. (2019). Introducing a clinical documentation specialist to improve coding and collectability on a surgical service. *The Journal for Healthcare Quality (JHQ)*, 41(3), e21-e29. <https://doi.org/10.1097/JHQ.0000000000000146>

- Dallos, R., & Draper, R. (2015). *Ebook: An introduction to family therapy: Systemic theory and practice*. McGraw-Hill Education (UK). <http://ndl.ethernet.edu.et/bitstream/123456789/41120/1/21.pdf.pdf>
- Davis, A., & Carnelley, K. (2023). Attachment: The what, the why, and the long-term effects. *Frontiers for Young Minds*, 11. <https://doi.org/10.3389/frym.2023.809060>
- Fallesen, P., Gähler, M., Gustems, J., & Calderon, C. (2020). Post-divorce dual-household living arrangements and adolescent wellbeing Character strengths and psychological wellbeing among students of teacher education. In (Vol. 3, pp. 337-354). Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-25838-2_16 10.4471/ijep.2014.14
- Feist, G. J., & Feist, T.-A. R. (2022). *Theories of Personality*. Arjmand Publishing. <https://www.mheducation.com/highered/product/Theories-of-Personality-Feist.html>
- Johnsen, I. O., Litland, A. S., & Hallström, I. K. (2018). Living in two worlds-children's experiences after their parents' divorce-a qualitative study. *Journal of Pediatric Nursing*, 43, e44-e51. <https://doi.org/10.1016/j.pedn.2018.09.003>
- Khalili, A., Mehkam, R., & Rezaeian Bilandi, H. (2020). Emotional Divorce: The Role of Personality Traits and Attachment to God. *Journal of Islam and Psychological Research*, 6(13), 41-61. http://journals.ueae.ir/article_21.html?lang=en
- Luquet, W. (2017). Imago relationship therapy. In (pp. 148-177). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315676869-7>
- Mansell, W., Barnes, A., Grant, L., & De Sousa, L. M. (2020). Do meta-emotion strategies and their effects vary in students between their family home and their university home? *Current Psychology*, 1-11. <https://doi.org/10.1007/s12144-020-00996-7>
- Mohammadi, N., Darbani, S. A., & Parsakia, K. (2021). The role of psychological capital and career success in marital adjustment. *International Journal of Innovation Management and Organizational Behavior (IJIMOB)*, 1(3), 66-78. <https://journals.kmanpub.com/index.php/ijimob/article/view/318>
- Niemiec, R. M. (2018). *Character strengths interventions: A field guide for practitioners*. Hogrefe Publishing GmbH. <https://doi.org/10.1027/00492-000>
- Nolzen, N. (2018). The concept of psychological capital: a comprehensive review. *Management Review Quarterly*, 68(3), 237-277. <https://doi.org/10.1007/s11301-018-0138-6>
- Normandin, L., Weiner, A., & Ensink, K. (2023). An integrated developmental approach to personality disorders in adolescence: expanding Kernberg's object relations theory. *American Journal of Psychotherapy*, 76(1), 9-14. <https://doi.org/10.1176/appi.psychotherapy.20220023>
- Raley, R. K., & Sweeney, M. M. (2020). Divorce, repartnering, and stepfamilies: A decade in review. *Journal of marriage and family*, 82(1), 81-99. <https://doi.org/10.1111/jomf.12651>
- Rashidi, F., Monirpour, N., & Doukaneifard, F. (2021). The Emotional Divorce Model Based on Differentiation with the Mediating Role of Personality Structure and Attachment Styles. *Lifestyle Journal with a Focus on Health*, 5(2), 136-151. <https://doi.org/10.61186/ijes.5.2.50>
- Schultz, D., & Schultz, S. (2021). *Theories of Personality* (Vol. 12). Virayesh. <https://www.cengage.uk/c/theories-of-personality-12e-schultz-schultz-maranges/9780357946442/>
- Sheikh Zeineddin, H., Farrokhi, N., & Abbaspour Azar, Z. (2018). The Mediating Role of Psychological Capital in the Relationship Between Personality Traits and Marital Adjustment of Students. *Applied Psychology Quarterly*, 12(3), 439-462. https://apsy.sbu.ac.ir/article/view/5685/article_96705.html?lang=en
- Shirzad, S., Kooshki, S., Ghanbari Panah, A., & Farzad, V. (2018). Modeling Psychological Capital of Adolescent Boys in Families of Police Officers with Emotional Divorce Based on Personality Traits. *Journal of Police Medicine*, 8(1), 12-35. <http://jpmed.ir/article-1-735-fa.html>
- Swann, O. V., Holden, K. A., Turtle, L., Pollock, L., Fairfield, C. J., Drake, T. M., & Semple, M. G. (2020). Clinical characteristics of children and young people admitted to hospital with covid-19 in United Kingdom: prospective multicentre observational cohort study. *bmj*, 370. <https://doi.org/10.1136/bmj.m3249>
- Wang, J., & Wang, Y. (2016). The impact of character strengths on employee well-being: The mediating effect of work-family relationship. *International Journal of Economics and Management Engineering*, 10(5), 1600-1608. <https://scispace.com/pdf/the-impact-of-character-strengths-on-employee-well-being-the-4rqb3wbwte.pdf>
- Wilkinson, A., Sun, J. M., & K Mowbray, P. (2020). Employee voice in the Asia Pacific. *Asia Pacific Journal of Human Resources*, 58(4), 471-484. <https://doi.org/10.1111/1744-7941.12274>
- Yu, M., & Li, J. (2020). Work-family conflict and mental health among Chinese underground coal miners: the moderating role of psychological capital. *Psychology, Health & Medicine*, 25(1), 1-9. <https://doi.org/10.1080/13548506.2019.1595686>
- Zarei, R., & Mehrinejad, S. A. (2021). Investigating the Relationship Between Self-Expression and Conflict Resolution Styles with Emotional Divorce in Married Women. First National Conference on Family and School Studies, Tehran,
- Zhou, H., Peng, J., Wang, D., Kou, L., Chen, F., Ye, M., & Liao, S. (2017). Mediating effect of coping styles on the association between psychological capital and psychological distress among Chinese nurses: a cross sectional study. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing*, 24(2-3), 114-122. <https://doi.org/10.1111/jpm.12350>